

sedés — a Faccetta Nera-t és a Giovinezzát tulharsogja a zokogás.

Nagyjából ennyit láttunk néhány nap alatt a háborús Olaszországból. A felvázolt helyzetkép természetesen futó benyomásokra és nem konkrét adatokra épült. Rövid tartózkodásunk alatt pl. egyáltalában nem találkoztunk azzal a háborúellenes szellemmel, mely kétségtelenül megvan — és nemcsak az; anyák könnyében lappang.

FRANCIAORSZÁG POLITIKAI PÁRTJAI ÉS PARLAMENTI CSOPORTJAI

Irta: KOTZIG KÁROLY (Páris)

Franciaországban a politikai pártok úgy jönnek létre, mint... a lepke. Először megkezdődik egy „mozgalom”. Ha még emlékezünk rá, mozgalom volt a Tűzkereszt is (Mouvement du Croix de Feu), az Action Francaise is, (Mouvement de l'Action Francaise... valamikor Jaques Bainville ifjusága idejében), mozgalom volt Taittinger képviselő „Hazafias ifjuság” (Jeunesses Patriotes) csoportja is öt esztendővel ezelőtt... A ligamozgalom „társadalmi” szervezkedés, a ligák pedig társadalmi szervezetek. A ligamozgalom még „pete”, a liga már egy később kialakuló politikai párt „pondró”-jának tekinthető.

Amikor a ligamozgalom már saját „székházzal” és vidéken is kiépített „szervezettel” rendelkezik, ligává alakul át. Kivétel az olyan liga, amely eredeti célkitűzéseinél fogva sohasem alakulhat politikai szervezetté, mint például az Action Francaise, amely a „Monsieur le duc de Guise”, vagyis a száműzetésben élő örökös francia királyok, „les successeurs des Quarante rois” (negyven francia király utódai) hiveit gyűjti egybe, mint ilyen pedig nem lehet politikai alakulat, miután a király nem valamely „egypártban lévőnek”, hanem minden franciának, az egész országnak királya.

Körülbelül négy esztendőt, vagyis egy parlamenti periódust kell az egyes ligáknak „kivárni”, hogy a választási hadjáratban résztvegyenek. Miután azonban, mint ligák, erre az időre már meglehetősen kompromittálva is vannak, erről az ellenfelek gondoskodnak — a választáson már új névvel kell indulniok. Így a Croix de Feu, a Tűzkereszt most „Francia Szociális Mozgalom” (Mouvement Social Francaise), a „Jeunesses Patriotes” vagyis a „Hazafias ifjuság” „Nemzeti Népmozgalom” (Mouvement National Populaire)-é alakult át. Ez már a leendő politikai párt „lárvája”, mert ebből fog majd kikelni maga a lepke „tökéletes szépségében”... vagyis a „Párt.”

*

Aki a magyar politikában ismerős, az tisztában van azzal is, hogy minden parlamenti csoportot egy kívülálló országosan megszervezett hasonlónévű politikai párt támogat. Ha van egy parlamenti „Katholikus Néppárt” vagy „Kisgazdapárt”, akkor meg lehetünk győződve arról, hogy van egy országos katolikus néppárt és egy országos kisgazdapárt is mögöttük.

A francia politikai életben ez nem így van. Franciaországban vannak pártok parlamenti képviselő nélkül, jóllehet a pártnak magának egy egész sereg képviselő tagja ül bent a francia parlamentben, (a Jeunesses Patriotes-nek hetvennél több képviselőtagja, közöttük maga az elnök, Taittinger is más parlamenti csoportban szerepelnek)... vannak

pártok parlamenti csoportok és vannak parlamenti csoportok mögöttük álló pártok nélkül. (Az „Alliance Démocratique” vagyis az ugynevezett „Flandin párt”, amelynek Flandin jelenlegi külügyminiszter az elnöke, csak névlegesen alkot pártot, mert nem rendelkezik választótömegekkel. Az idetartozó politikusokat más pártok listáján választják meg és a parlamentben is másnevű csoportokban szerepelnek.)

Saját parlamenti képvisellel nem rendelkező pártokat, ligákat és mozgalmakat tehát az alábbi összeállításban lehetne felsorolni:

Action Française liga és két alcsoportja: *A király rikkancsainak szövetsége*, *Action Française diákszövetsége* (baloldali kormányok alatt állandóan feloszlatva.) (Jelenleg feloszlatva.)

Jeunesses Patriotes. (Ifju hazafiak.) (Jelenleg: Nemzeti Népmozgalom.) (A választások után: Nemzeti Néppárt.) (400.000 tag, 70 képviselő tag.)

Solidarité Française. (Coty halála óta Jean Renaud **huszárcapitány** vezetése **alatt** egyenruhás jobboldali rohamcsapat.)

Francisták. (Marcel Bucart újságíró barnainges szervezete. Az ismeretlen Katona siremlékénél esküsznek fel zászlajukra. Programjuk vezérfonala: „Az ország élén egy erélyes fő, korporációs képviselő, központosító törekvés, vasfegyelem.”)

Croix de Feu. (Tűzkeresztesek.) (De la Rocque gróf ezredes vezérsége alatt, taglétszáma meghaladja az egymilliót. Egész országra kiterjedő tekintélyszervezet. Nemrég alakult át „Francia Szociális Mozgalommá.”)

Centre Republicain National. (Nemzeti Köztársasági Centrum.) (Kerillis újságíró vezetése alatt tömörült, husznál több jobboldali ifjúsági alakulat.)

Francia Paraszt front. (Front Paysan.) (Többmillió tagot számláló földművelésszervezkedés. Fegyelmezett rohamcsapata: a Jeunesses Paysannes.)

Jeunesses Socialistes. (Ifju szociálisták.) (Leon Blum szociáldemokraták pártjának csapata.)

Jeunesses Communistes. (Ifjú kommunisták.)

Faucons Rouges. (Vörös sólymok.) (Ez **utolsó** három a Vörös Front **Kötélékébe** tartozó baloldali rohamcsapat.)

*

A jobboldal A jobboldal — inkább re-akciós, mint akciós, bár — ujabban már határozottabb aktivitást kezd mutatni — akcióinak irányát azok a törekvések és tendenciák határozzák meg, amelyeknek ellenszegül, vagyis: a köztársasággal szemben monarchista, a szabadkőművességgel szemben klerikális, a liberalizmussal szemben nacionalista, az industrializálódással szemben agrárius, a szakszervezkedéssel szemben szociális...

Ez az öt irányzat adja meg öt különböző jobboldali párt programját. A jobboldal politikai pártjai:

1. *A Fédération Republicaine de France*. (Francia Köztársasági Szövetség.) Pártujságja: a *La Nation*. — Ez a párt — amint neve is mutatja — megbékült ugyan a „köztársasági” államformával, de nem az ebből a szellemből fakadó intézményekkel és rendszerekkel, mert a monarchista intézményeket sokkal emberibbnek tartja. A párt parlamenti képvisellete: 59 képviselő (4 a jobboldali függetlenek, 12 a köztársasági szocialisták és 43 a saját parlamenti csoportjukban); 31 szenátor (9 a köztársasági bal, (a baloldali jelző ellenére erősen jobboldali!), 21 köztár-

sasági unio és 1 u. n, hovatarozás szempontjából még nem határozott (non inscrit.)

2. *Parti Agraire.* (Agrár Párt.) Pártujságja: *Voix de la Terre.* Elnöke: *Louis Guillon* képviselő. A párt alapítója, *M. Fleurant Agricola*, eredetileg a tejtermelők szövetségének volt az ügyvezető igazgatója és ott jött rá, hogy a mezőgazdasági érdekeket csak úgy lehet hatásosan megvédeni, ha az politikai pártot alkot.

— Amikor én az agrárpártot megalakítottam — mondja az alapító — azt akartam elérni, hogy ne mindig és mindenben örökösen a paraszt legyen az áldozat. Több, mint harminc esztendeje foglalkozom mezőgazdasági problémákkal és propagandával, szomorúan konstatálhattam, hogy törvényeink mennyire figyelmen kívül hagyják a mezőgazdaság érdekeit. A francia parlament csak blokkok, pártok, csoportok érdekeivel foglalkozik, tehát a mezőgazdasági érdekelteket is blokkba kellett tömöríteni. Gondolhatja, milyen lehetett a helyzet, ha nyolcesztendő munkával csak annyit sikerült elérni, hogy a párt egy képviselőt küldhetett a parlamentbe. A parlament képviselőházi „Action économique, sociale et paysanne” csoportja ugyan már öt képviselőből áll, de ezek más politikai pártokhoz tartoznak.

— Pártunk azt a programot hirdeti, hogy a nemzet jövőjének, boldogulásának, sikereinek és prosperálásának csak egy erős parasztosztály képezheti legbiztosabb alapját. Ipar, pénzügy, kereskedelem csak úgy jöhet egyensúlyba, ha a parasztság vásárlóképes. Európában mindaddig nem lesz béke, amíg az nem a különböző államok parasztságának demokratikus együttműködésére van alapítva.

3. *Alliance Démocratique.* (Köztársasági Szövetség). Pártujságja: a *L'Alliance Démocratique.* Érdekes pártalakulat. Sem a képviselőházban, sem a szenátusban nincsen elkülönített saját csoportja, tulajdonképpen „Flandin-párt”-nak kellene nevezni, mert más politikai pártokhoz tartozó és a parlament különböző csoportjaiban elhelyezkedett képviselők és szenátorok annakidején P. E. Flandin politikájának támogatására alakították meg ezt a pártot, amely nem is helyez nagy súlyt arra, hogy taglétszámát nemhivatásos politikusokkal kibővitse. Aki akar, csatlakozhat!

Flandin külügyminiszter, a párt elnöke a következőkben fejtette ki előttem a párt követeléseit és álláspontját:

— Republikánusok vagyunk, akik részére ez az eszme négy alappilléren épül: általános választójog, választás, parlament, hatalomelkülönítés. Ezek szerint tehát mi a szavazati jogot a nőkre is kiakarjuk terjeszteni. A kormány felelősséggel tartozik a parlamentnek, ez azonban nem jelenti azt, hogy a parlament befolyást gyakorolhasson a kormány működésére. A parlament nézzen, lásson... és ítéljen! Azt is elismerjük, hogy a vagyon és jövedelemeltolódások ma még rendkívül szélsőségesek és, hogy ezen a helyzeten változtatni kell, de ez nem történhetik meg máról-holnapra egycsapásra. Jog és esélyegyenlőség... ez szerintünk az igazi demokrácia. Az érdektársulatok nagy hatalommal és befolyással bírnak, ezt is elismerjük, de nem ismerjük el a „Pénz Ófelsége” diktatúráját. Ez ellen azonban nem látunk más védekezési lehetőséget, mint az egyéni gazdálkodást — amennyire csak lehet — függetleníteni. A kisemberek védelme nem lehet akció a nagyok ellen...”

Parlamenti képvisellete: 72 képviselő, (11 a radikális-bal, 7 a jobboldali függetlenek, 28 a köztársasági bal, 2 a köztársasági és szociális, 22 a köztársasági közép és 2 a köztársasági demokraták uniójában: 34 szenátor (2 a bal-demokrata, radikális és radikálszocialista, 11 a demok-

raták és radikálisok, 1 a köztársasági bal, 1 a jobboldali függetlenek bal, (nem tévesztendő össze a „független bal” csoportjával, mert olyan is van!), 11 a köztársasági unió és 3 a nem feliratkozottak csoportjában. Ismertebb nevek: *Paul Raynaud*, *LOUIS Rollin*, *André Tardieu*.

4. *Democrates Populaires* (Demokrata Néppárt.) Pártujsgája: *Le Petit Democrite*. — *M. A. Champetier de Ribes* elnök a következőkben vázolta a párt programját: — Pártunk egyházi párt, de nem az Egyház pártja Katholikus párt, de nem klerikális. Köztársasági demokratapárt vagyunk szociális célkitűzésekkel. Köztünk nincsenek reakciók, papjaink, akik az egyház szolgálatában elvégzik papi munkáikat, a pártunkban világi eszmék megvalósításának érdekében szolgálják a nép ügyét. Világiak vagyunk, de nem „köztársasági laikusok”, akik az államot vallásellenes antikeresztény szellemben kívánják átfórnálni. Hogy ezt könnyebben megérthesse, ime egy példa: mi a válóperek ellen harcolunk, de nem azért, mert Isten azt felbonthatatlannak parancsolja, hanem azért, mert az erkölcsellenes és a társadalmat tönkreteszi.

Programunk különben is csak négy pontból áll:

1. Köztársasági államforma keretében követeljük a **legteljesebb politikai és szellemi szabadságot**, (gondolatszabadság, tanszabadság, gyülekezési jog, sajtószabadság, stb.)

2. A termelőosztályok őszinte együttműködésével és folytonos reformok árán elérni azt, hogy a demokratikus elveket a gazdasági és társadalmi életbe bevezessük.

3. Polgári és világi oktatás a vallásos elvek és meggyőződés **tiszteletbentartásával**.

4. Külpolitikában nemzetközi együttműködés a francia érdekek szemelőtt tartásával.

Pártunk programja XIII. Leo pápa levelében foglaltakra van alapítva. Pártunkat a parlamentben **12 képviselő** képviseli. És pedig: Auguste Durand, Charles Gallet, Jean Lerolle, Louis Martel, Emile Peter, Ernest Pezet, Etienne Pianault, Reile-Soult dalmát herceg, Louis Rolland, Robert Schuman, Paul Simon és Pierre Trémintin a képviselőház „*Democrates Populaires*” csoportjában, a szenátusban pedig én magam a nem feliratkozottak, „nem inscrit” csoportjában képviselem.

5. *Union Socialiste et Republicaine*. (Köztársasági Szocialisták Uniója.) Elnöke: *J. Paul-Boncour*, miniszter. Vezértitkár: *Marcel Déat*, légügyi miniszter. Pártujsgája: *Le Front*. — A három francia szocialista és a parlamenti független szocialisták csoportjából alakult Paul-Boncour elnöklete alatt szövetséggé, de a parlamentben azért továbbra is négy különböző csoportot képeznek. Ez a politikai alakulat már átmenetet képez a jobb és bal, a Front National és a Front Populaire között, mert maga az alakulat, az egyes csoportok és azok tagjai még francia-szocialista-nemzeti alapon állnak, azonban vezérek, Paul-Boncour és Marcel Déat a választási sikerek érdekében hallgatólagosan a Front Populaire-hoz csatlakoztak, a francia-szovjet paktumot megszavazták és általában együtt szavaznak a Front Communnal. Parlamenti képvisellete: 39 képviselő (30 a Köztársasági Szocialisták Uniójában, 3 a köztársasági szocialisták, 3 a francia szocialisták és 3 a szocialista franciák csoportjában.) A szenátorok száma 10. És pedig: 7 a szocialista franciák és 3 a *mm* feliratkozottak csoportjában.

A baloldal A baloldal politikai pártjai szemben a jobboldallal mindjobban tömörülnek és egyesülnek. Előbb a radikálszocialisták a Blum-féle szocialistákkal kartellt, majd a kommunistákat is bevonva

a szervezetbe Front Communist képeztek, majd Front Unique-é, Front Populaire-é, legutóbb pedig *Rassemblement Populaire-é* alakultak.

A baloldali pártok felsorolását a Herriot-féle radikálszocialista párttal kell kezdeni, amely francia fogalmazás szerint tulajdonképpen maga még nem baloldali, hanem szabadműves-polgári párt. Tipikusan francia párt, amely párhiveit főleg a vidékről szedi, akik sem nem milliomosok, sem nem proletárok. Programuk tehát ösztönszerűleg véd mindent, ami kicsi, „petit” a nagyok és hatalmasok ellen. Az egyházi intézményekkel szemben világi intézményeket, a kormányoktól pedig a „nép-akarat” megvalósítását követelik.

A baloldali pártok a következők:

1. *Parti Republicain Radical et Radical-Socialiste*. (Radikális és radikálszocialista párt.) Elnöke jelenleg *Edouard Daladier*, de azért mindenki *Herriot* tartja a párt igazi elnökének. Pártujsgája: *Le Petit Bleu*. — *Herriot*, az alapító az alábbiakban ismertette a párt célkitűzéseit: — Pártunk a francia köztársasági gondolat és demokrácia leghivebb kifejezője. A mi pártunknak nincs semmi különösebb ambíciója, hatalmi törekvése, elveivel és doktrínáival nemcsak Franciaországban, de a külföldön is mindenki tisztában van és abban nincsen semmiféle kétértelműség vagy homályosság. Mondják rólunk, hogy megkövesedettek vagyunk és nem tudunk alkalmazkodni az új eszmékhez. Ez nem igaz. A háború óta magunkévá tettünk minden újat, amit az ország és a polgárság érdekében megvalósítani helyesnek véltünk: a tulajdonjog szentségéhez természetesen továbbra is ragaszkodunk, de csak ahhoz a tulajdonhoz, amely törvényesen jutott a tulajdonos birtokába. A törvénynek tiszteletben kell részesíteni az anyaságot, a gyermeki szeretetet, a családfőre nehezedő terheket és ezért a családfőt támogatni kell, hogy a súlyos terheket viselhesse. A nők részére szavazati jogokat követelünk.

A haza érdekeit egy párt sem sajátíthatja ki magának, mert ezzel Franciaország elveszti igazi arcát, hatalmát és tekintélyét. A Népszövetséget erőssé kell tenni, hogy a népek jogainak tekintetbevételével a nemzetközi szolidaritást és békét megvalósíthassa, ezért az eszméért küzdöttünk és véreztünk a háborúban. Szerződésekkal egyetlen ország sem képes magát hatásosan biztosítani, e célból minden országnak erős nemzeti hadseregre van szüksége.”

Parlamenti képvisellete: 155 képviselő és 162 szenátor.

2. *Section Française de l'Internationale Ouvrière*. S. F. I. O. (Nemzetközi Munkásegység Francia Szekciója). Elnöke: *Leon Blum*. Pártujsgája: *Le Populaire*. — Blum elnök mindenekelőtt az ellen tiltakozott, hogy az S. F. I. O. programját összekeverjék a Front Populaire programjával.

— Pártunk elhatározta — mondja —, hogy a „második turnusban” a *Rassemblement Populaire* programját támogatja. A faszizmus német és olasz mintára Franciaországban is erősen tért hódított, ez ellen a baloldali pártoknak közös frontot kell alkotniuk. De az S. F. I. O.-nak ezenkívül meg van a saját külön programja is, amely úgy véli, hogy a faszizmus erejét az általános gazdasági válság támogatja és növeli, nekünk tehát, ha a faszizmust le akarjuk győzni, elsősorban a válságot kell megszüntetni. Négy esztendő óta valamennyi eddigi kormány a Banque de France szolgája volt. Megpróbálták mindent, hogy a költségvetés egyensúlyát rendbehozzák. Kiszámították, hogy szükségrendeletek útján ennyit és ennyit lehet majd megspórolni, de nem számítottak arra, hogy a spórolások révén az állami bevétel is kevesebb lesz és a deficit továbbra is megmarad majd, mint ahogyan meg is maradt a Doumergue-Laval-féle drákói szükségrendeletek ellenére is. — Parlamenti kép-

viselete: 96 képviselő és 9 szenátor.

A Blum-féle szocialista párt széleiről úgy a jobb, mint a baloldalon állandóan újabb és újabb kisebb-nagyobb képződmények válnak le egymásután, amelyek között ma legerősebb a *Marquet* csoport, de akik még nem képeznek külön pártot, hanem szocialista szakadárok és majd csak a legközelebbi választások után derül ki, hogy hova csatlakoznak.

3. *Parti Communiste*. (Kommunista párt). Elnöke: Cachin szenátor. Pártujságja: *Humanité*.

Cachin szenátor, a francia kommunistapárt elnöke, csak annyit mondott a párt célkitűzéseire vonatkozólag:

— Hát igen... mi meg is valósítanánk, ha rajtunk mulna!

Parlamenti képvisellete: 19 képviselő és pedig: 10 az *unité ouvrière* (Doriot), 9 a kommunista (Thorez); s 2 szenátor, a most megalakult kommunista csoportban.

A parlamenti csoportok Az egyénenként névszerint vagy az egyes pártok listáján megválasztott képviselők a parlamentben az előbb felsorolt politikai pártoktól függetlenül — már ott, ahol a pártfegyelmet ezt megengedi! — külön csoportokat, úgynevezett „parlamenti pártokat” alakítanak aszerint, hogy a pártérdekeken kívül még milyen külön személyi érdekekért is küzdenek. A képviselőházban jelenleg husz, a szenátusban pedig kilenc csoport jár egymással külön uton.

A képviselők csoportjai:

1. *Jobboldali függetlenek* (Groupe des indépendants) 11 képviselő, csupa előkelő nevek: Harcourt Francois herceg, Juigné márkí, La Ferronnays márkí, Le Cour Grandmaison báró, stb., az emberek nem is tudják megérteni, hogyan jutott Mandel postaügyi miniszter (apai ágon Rotschild!) ebbe az előkelő társaságba? Programjuk: a monarchia minél előbbi visszaállítása.

2. *Parasztvédelmi csoport*. (Action économique, sociale et paysanne) Négy személyenként megválasztott képviselő csoportja, akik Louis Guillon parasztpárti képviselő akcióját támogatják. Összesen öt képviselő.

3. *Köztársasági „szociális” csoport* (Groupe républicain et social) a függetlenekhez hasonló célkitűzésekkel, de vagy a Federation Republicain, vagy a Flandin párt listáján megválasztva: 15 képviselő. (Audiffret-Pasquier herceg, Grandmaison Robert báró, Moustier gróf, Plichon huszárezredes, Pollignac herceg, Tinguy de Pouet báró, stb.)

4. *Köztársasági szövetség*. (Fédération Républicaine.) A hasonnevű párt csoportja. 43 képviselő. És pedig: *Köztársasági közép* (Centre républicain) 34; *Köztársasági bal* (Republicain de gauche) 32; *Közép-köztársasági* (Republicain de centre) 7 és a *Független bal* (Indépendants de gauche) 24 képviselővel.

5. *Radikális bal* (Gauche radical). 44 képviselő. Ez **utóbbi felsorolt** csoportokat főleg a Flandin-párt képviselői alkotják, akik azonkívül, hogy Flandin programját az Alliance Democratique Republicainen belül támogatják, még saját programra is szövetkeznek.

6. *Népdemokraták* (Democrates populaires). Champetier de Ribes demokratáinak saját külön csoportja, 12 képviselő.

7. *Radikális szocialisták*, a a *Hériot-Daladier-párt*, 155 képviselője.

8. *Baloldali függetlenek* (Gauche indépendante). A Blum-féle szocialistapártból kivált 14 képviselő.

9. *Köztársasági szocialisták uniója* (Union socialiste et republicain) 39 képviselő. És pedig: *Ai köztársasági szocialisták*, (Republicain soci-

aliste) 5; a Francia Szocialisták (Socialistes française) 3; a franciaországi szocialisták, (Socialistes de France) pedig 3 képviselővel az u. n. Paul-Boncour szövetség tagjaiból.

10. Szociáldemokraták, (Blum S. F. I. O. pártja) 97 képviselő.

11. Munkásegység, (Unité ouvrière) Drouot-párt 10 képviselője.

12. Kommunista-párt (Communistes) Thorez-párt 9 képviselője.

13. Izoláltak (Isolés) a baloldali pártokból kivált 47 képviselő.

A szenátorok csoportjai: Az előbbihez hasonló szellemben alakítanak maguk között külön-külön csoportokat a szenátorok is.

Megjegyzés. A fenti számadatok az eredeti bejelentés adatai, ezek az adatok azonban szavazatról-szavazatra váltakoznak, így például a legutóbbi francia-szovjet paktumra leadott szavazatoknál a nemfeliratkozottak száma 34 szenátorral szerepel már, akik a különböző „haladó” (bal felé tartó) pártokról apránként leváltak.

Ezzel a képpel indul most a francia politika a májusi választási küzdelembe. Bővebben, részletesebben áttekinthetőbben lehetetlen rövid keretben összefoglalni azt, amit André Siegfriednek, a francia politika legkiválóbb tudósának és a College de France tanárának egy 300 oldalas munkában nem sikerült. (Tableau des Partis en France, megjelent Grasset „Les Ecrits” sorozatában, Páris, rue des Saint-Pères 6.)

HEINRICH HEINE: NÉMETORSZÁG

Átköltötte: FALUDY GYÖRGY

ALOM — PUHA, NÉMET ÁGYBAN

Igy töprengtem magamban, kíváncsi szemmel nézve
Köln alvó városának csipkézett házsorát,
s az őszi hajnal sápadt rozsdát festett az égre,
hogy végre megtaláltam a régi szállodát.

Az álmos portás bajsza alól kívánt jó estét,
a szoba jéghideg volt, a fal repedt s kopott,
s az asztalon — jó német szokás — az Ujszövetség
kinált sötét kötésben keresztény bánatot.

S mikor végignyújtóztam a rugós, puha ágyban,
s az elfújt gyertya fűsije még csípett orromon,
azt kérdeztem magamtól, emigráns és hazátlan,
ki mindig kívül állott a rendőrkordonon,

akinek hivatalból koszorút sohasem adtak,
megrögzött forradalmár, hivatlan énekes,
hogy miért nem találtam olyan eszmét magamnak,
amelyért száz halállal halni is érdemes.

Mert ahogy minden anyag egy hőfokon megolvad,
van mindnyájunk számára egy eszme is, miért
a leggyávább közöttünk is szívesen kiontja
kigyúlt szívéből azt a néhány liternyi vért.